

ЄРМАКОВА А.О., асп.

Наук. кер.: Ткаченко В.Г., д.е.н., проф.

Луганський національний аграрний університет,

м. Луганськ

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ВИТРАТ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ БОРОШНОМЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто особливості формування собівартості продукції на борошномельних підприємствах. Вивчено методи калькулювання собівартості борошномельної продукції. Проведено аналіз структури витрат собівартості.

Актуальність. Управління витратами є засобом досягнення підприємством високих економічних показників. Основою успішного управління витратами та результатами діяльності підприємства є аналіз витрат на виробництво продукції, який здійснюється з метою контролю за використанням ресурсів у господарській діяльності підприємства та пошуку напрямів зниження собівартості продукції та збільшення прибутку.

Мета дослідження. Аналіз структури витрат собівартості виробництва борошномельної продукції.

Основна частина. Процес управління витратами базується на плануванні витрат та калькулюванні собівартості виробництва і носить першочерговий характер. У свою чергу, планування собівартості продукції борошномельних підприємств має свої особливості, які обумовлені технологічними процесами. Калькулювання витрат на виробництво борошна може здійснюватися за двома напрямками, по перше - по окремих сортах, по-друге – на помел. Серед борошномельних підприємств Луганської області найбільш поширеним методом калькулювання собівартості продукції є метод з повним розподілом витрат по окремих сортах. Розподіл собівартості виробництва борошна за сортами і видами здійснюється з використанням спеціально встановлених коефіцієнтів. На сьогоднішній час, загальноприйнятими, в Україні є коефіцієнти розподілу витрат відповідно до Інструкції №9/12 з планування, обліку й калькулювання собівартості продукції підприємств борошномельно-круп'яної та комбікормової промисловості: борошно в/с - 7,1; борошно 1/с - 6,5; борошно 2/с - 5,7; крупа манна - 8,6; висівки - 1,0.

На практиці управлінський персонал борошномельних підприємств відмовився від вище зазначених коефіцієнтів і самостійно встановлює їх величини, виходячи з обраного критерію та ринкової ситуації, аналізуючи рівень оптово-відпускних цін.

Рівень фактично застосованих коефіцієнтів переводу в умовні одиниці на борошномельних підприємствах Луганської області наведено у

табл.1.

Таблиця 1

Діапазон коефіцієнтів переводу в умовні тони

Найменування продукції	Коефіцієнт	Найменування продукції	Коефіцієнт
борошно в/с	від 3,35 до 4,4	крупа манна	від 4,30 до 5,0
борошно 1 с	від 3,0 до 4,0	висівки	від 1,0 до 1,8
борошно 2 с	від 2,85 до 2,9	борошно житнє обдирне	від 5,5 до 5,8

Застосування вищенаведених коефіцієнтів дозволяє товаровиробникам здійснювати ефективне (оперативне) управління виробничою собівартістю і мати конкурентні переваги за оптово-відпускною ціною.

Структурне співвідношення основних статей витрат у повній собівартості виробництва борошна на переробних підприємствах Луганської області наведено у табл. 2 дозволяє зробити висновки, що найбільшу питому вагу у структурі собівартості виробництва борошна займає стаття «сировина», формування якої в повній мірі залежить від вартості зерна.

Таблиця 2

Структура основних елементів витрат у повній собівартості продукції борошномельних підприємств Луганської області

Статті витрат	Структура витрат, %			
	ПАО „Луганськмлин”	СТОВ „Агросвіт”	ТОВ „Укр-Вереск”	ТОВ „Житниця”
Сировина та матеріали за вирахуванням відходів	85,0	65,8	76,1	73,5
Паливо, електроенергія	5,3	8,0	1,9	4,7
Заробітна плата з відрахуваннями	1,9	17,1	1,4	11,6
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	1,9	2,9	0,2	1,0
Загальновиробничі витрати	1,2	2,8	0,6	1,6
Інші витрати	-	-	4,7	1,8
Адміністративні витрати	4,2	0,9	13,4	5,9
Витрати на збут	2,4	2,4	1,8	-
Відсотки за кредит	-	-	-	-
Повна собівартість	100,0	100,0	100,0	100,0

Рівень рентабельності у структурі оптово-відпускної ціни складає 5,0%, що регламентовано розпорядженням голови Луганської облдержадміністрації від 08.11.07р. №1411 „Про регулювання цін на окремі види продовольчих товарів” із змінами.

Зазначимо, що у більшості борошномельних підприємств Луганської області у планових калькуляціях стаття „сировина” врахована без вирахуванням відходів, тобто її рівень фактично завищено. Вартість зерновідходів коливається у діапазоні від 10 до 30 відсотків від вартості зерна.

Головним показником ефективності використання зерна на борошномельному підприємстві виступає рівень фактичного виходу продукції з помольної партії. Діапазон рівня виходу продукції по сортах на борошномельних підприємствах Луганської області наведено у табл.3.

Таблиця 3

Рівень фактичного виходу продукції з помольної партії зерна

Найменування продукції	Рівень виходу продукції, %	Найменування продукції	Рівень виходу продукції, %
борошно в/с	від 35,0 до 55,0	висівки пшеничні	від 20,5 до 26,0
борошно 1 с	від 13,0 до 25,0	мех. відходи	від 0,5 до 2,5
борошно 2 с	від 1,0 до 7,0	борошно житнє обдирне	від 75 до 85,0
крупа манна	від 3 до 5,0	висівки житні	від 11,50 до 27,0

В сучасних умовах жорсткої конкуренції більшість борошномельних підприємств віддають перевагу виробництву тільки борошна вищого сорту, мінімізуючи, або повністю виключаючи виробництво борошна 1 та 2 сортів.

Висновки. Формування собівартості виробництва борошна в Україні і, зокрема, в Луганській області має свої особливості, зокрема: складний технологічний процес; застосування відповідних коефіцієнтів, регламентуючих процедуру калькулювання собівартості; державний контроль ціноутворення.

Таким чином, з урахуванням особливостей планування витрат у борошномельному виробництві вважаємо за необхідним запровадження наступних шляхів удосконалення процесу калькулювання:

- оновлення методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції зернопереробних підприємств, які б надали можливість товаровиробникам найбільш ефективних для даної галузі методів планування витрат на виробництво;
- зниження рівня державного регулювання виробництва борошна та запровадження державних програм, які б змогли забезпечити стабільний рівень цін на зерно та сприяння доступних кредитів.

Бібліографічний список

1. Відоменко І.О. Сучасні проблеми планування та калькулювання витрат в зернопереробній промисловості // Економіка харчової промисловості. Щоквартальний науковий журнал. – 2011. - № 2(10). - С.27-34.
2. Костакова Л.Д., Костакова А.Г. Собівартість продукції в контексті системи управління витратами підприємства // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2009. - №4 (20). – С.60-64.
3. Щербина О.В. Організаційно-технологічні особливості борошномельного виробництва та їх вплив на побудову обліку витрат // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. -2011. - №7. – С.211-214.